

II

(Незаконодавчі акти)

РІШЕННЯ

ВИКОНАВЧЕ РІШЕННЯ РАДИ (UE) 2022/382

від 4 березня 2022 р.

**про існування масового припливу переміщених осіб з України у значенні ст. 5
директиви 2001/55 / WE, що призводить до тимчасового захисту**

РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

беручи до уваги Договір про функціонування Європейського Союзу,

беручи до уваги Директиву Ради 2001/55/WE від 20 липня 2001 року про мінімальні стандарти надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб та його наслідками¹, зокрема її ст. 5,

беручи до уваги пропозицію Європейської Комісії:

24 лютого 2022 року російські збройні сили розпочали широкомасштабне вторгнення в Україну в багатьох місцях з території

Російської Федерації, Білорусі та непідконтрольних українському уряду районів України.

- (1) У результаті значні частини території України зараз становлять зону збройного конфлікту, з якого втекли або тікають тисячі людей.
- (2) Після цього вторгнення, яке має на меті підірвати безпеку та стабільність у Європі та світі, Європейська Рада у своїх висновках від 24 лютого 2022 р. найрішучіше засудила неспровоковану й невинуватену військову агресію Росії проти України, підкресливши, що Росія відверто порушила міжнародне право та принципи Статуту Організації Об'єднаних Націй. Європейська Рада вимагала від Росії повністю поважати територіальну цілісність, суверенітет і незалежність України в межах її міжнародно визнаних кордонів, і наголосила, що це включає право України вибрати свою долю. Європейська Рада також підтвердила, що російський уряд несе повну відповідальність за цей акт агресії, який спричинив людські страждання та смерть, і оголосила, що Росія нестиме відповідальність за свої дії. У дусі солідарності з Україною Європейська Рада погодилася подальші санкції, закликала до прогресу в готовності на всіх рівнях і попросила Комісію запропонувати аварійні заходи.
- (3) Перед обличчям безпрецедентного акту агресії з боку Російської Федерації Союз надав свою рішучу підтримку і продовжуватиме підтримувати Україну та її громадян. Це рішення є частиною відповіді Союзу на міграційний тиск внаслідок російського військового вторгнення в Україну.
- (4) Цей конфлікт вже має наслідки для Союзу, включаючи ймовірність того, що в міру розвитку конфлікту він зазнає значного міграційного тиску на його східні кордони. Станом на 1 березня 2022 року понад 650 тис. переміщених осіб прибуло з України через Польщу, Словаччину, Угорщину та Румунію. Очікується, що ці цифри зростуть.

¹ Журнал законів L 212, 7.8.2001 р., с. 12.

- (6) Україна перелічена в Додатку II до Регламенту (ЄС) 2018/1806² і громадяни України звільняються від візової вимоги під час перетину зовнішніх кордонів держав-членів для перебування не більше 90 днів у будь-якому 180-денному періоді. Виходячи з досвіду, набутого в результаті незаконної анексії АР Крим і Севастополя Росією в 2014 році та у зв'язку з війною на сході України, можна припустити, що половина українців, які приїжджають до ЄС і отримують вигоду від безвізу для короткострокового перебування приєднається до сім'ї або подає документи на працевлаштування в Союзі, тоді як інша половина буде звертатися за міжнародним захистом. Залежно від розвитку конфлікту, за поточними оцінками, дуже велика кількість (потенційно від 2,5 млн. до 6,5 млн.) переміщених осіб внаслідок збройного конфлікту, ймовірно, прибуде до Союзу, з яких 1,2-3,2 млн. будуть заявниками міжнародного захисту. За оцінками Верховного комісара ООН у справах біженців, за найгіршим сценарієм, з України можуть втекти до 4 мільйонів людей.
- (7) Ці дані показують, що Союз, ймовірно, зіткнеться з масовим напливом переміщених осіб з України, які не зможуть повернутися до своїх країн або регіонів походження через військову агресію Росії. Масштаби припливу, ймовірно, будуть такими, що також існує явний ризик того, що системи притулку держав-членів не зможуть впоратися з особами, які прибули, без негативного впливу цієї ситуації на ефективне функціонування цих систем та на інтереси осіб, які претендують на захист.
- (8) Організація Об'єднаних Націй оголосила звернення про невідкладну гуманітарну допомогу для вирішення потреб України в захисті та допомозі, а також про регіональний план реагування на біженців для України, в якому міститься детальна інформація про кількість осіб, які потребують допомоги та яким має бути надана допомога.
- (9) Верховний комісар Організації Об'єднаних Націй у справах біженців привітав підтримку, висловлену багатьма державами-членами для активації тимчасового захисту, передбаченого в Директиві 2001/55/WE, з метою дати можливість переміщеним особам негайно та тимчасово отримати притулок у Союзі та сприяти розподілу відповідальності між державами-членами щодо осіб, які втікають з України.
- (10) Щоб реагувати на цю ситуацію, слід встановити, що існує масовий наплив переміщених осіб у розумінні Директиви 2001/55/WE, що призведе до введення для них тимчасового захисту.
- (11) Метою цього рішення є надання тимчасового захисту громадянам України, які проживають в Україні, переміщеним 24 лютого 2022 року або після цієї дати в результаті військового вторгнення російських збройних сил, яке розпочалося з цієї дати. Тимчасовий захист також слід запровадити для громадян третіх країн, крім України, які були переміщені 24 лютого 2022 року або після цієї дати і які мали статус біженця або рівноважного захисту до 24 лютого 2022 року. Крім того, важливо підтримувати єдність сім'ї та уникати ситуацій, коли члени однієї сім'ї мають різні статуси. Тому необхідно також запровадити тимчасовий захист для членів їхніх сімей, де їхні сім'ї вже перебували та проживали в Україні на момент виникнення обставин, що призвели до масового напливу переміщених осіб.
- (12) Захист повинен бути забезпечений також особам без громадянства та громадянам третіх країн, крім України, які можуть довести, що вони легально проживали в Україні до 24 лютого 2022 року на підставі дійсного дозволу на постійне проживання, виданого відповідно до законодавства України, і які не можуть повернутися в безпечних і стійких умовах до своєї країни або регіону походження. Цей захист має полягати в застосуванні цього Рішення до цих осіб або мати форму іншого належного захисту, передбаченого національним законодавством, яке вирішується кожною державою-членом. Заявники повинні мати можливість довести, що вони відповідають цим критеріям прийнятності, представивши відповідну документацію компетентним органам відповідної держави-члена. Якщо ці особи не можуть надати відповідні документи, держави-члени мають перенаправити їх до відповідної процедури.
- (13) Відповідно до Директиви 2001/55/WE, держави-члени можуть також надавати тимчасовий захист всім іншим особам без громадянства або громадянам третіх країн, крім України, які легально проживали в Україні і які не можуть повернутися в безпечні та стабільні умови до своєї країни або регіону походження. Такими особами можуть бути громадяни третіх країн, які на момент подій, що призвели до масового напливу переміщених осіб, навчалися або нетривалий час працювали в Україні. Такі особи в будь-якому випадку повинні бути допущені на територію Союзу з гуманітарних міркувань, без необхідності, зокрема, мати при собі діючу візу або достатні засоби для існування або дійсні проїзні документи для забезпечення безпечного проїзду після їхнього повернення до своєї країни чи регіону походження.

² Розпорядження Європейського парламенту та Ради (UE) 2018/1806 від 14 листопада 2018 року про перелік третіх країн, громадяни яких повинні мати візи під час перетину зовнішніх кордонів, і тих, чий громадяни звільнені від цієї вимоги (Ж. З. L 303, 28.11.2018 с. 39).

- (14) Держави-члени можуть також поширити тимчасовий захист на додаткові категорії переміщених осіб, крім тих, на які поширюється це Рішення, якщо заінтересовані особи є переміщеними особами з тих самих причин і з тієї ж країни чи регіону, зазначених у цьому Рішенні. У такому випадку держави-члени повинні негайно повідомити Раду та Комісію. У цьому контексті слід заохочувати держави-члени розглянути можливість надання тимчасового захисту особам, які втекли з України незадовго до 24 лютого 2022 року через ескалацію напруженості або які в'їхали на територію Союзу (наприклад, у відпустці або з професійних причин), незадовго до цієї дати і внаслідок збройного конфлікту вони не можуть повернутися в Україну.
- (15) Слід зазначити, що держави-члени у своїй заяві погодилися не застосовувати ст. 11 Директиви 2001/55/WE.
- (16) Тимчасовий захист є найбільш підходящим інструментом у поточній ситуації. З огляду на надзвичайну та виняткову ситуацію, включаючи військове вторгнення Російської Федерації в Україну, та масштаби масового напливу переміщених осіб, тимчасовий захист має дозволити їм користуватися узгодженими правами в усьому Союзі, які забезпечують належний рівень захисту. Очікується, що введення тимчасового захисту також принесе користь державам-членам, оскільки закони, що супроводжують тимчасовий захист, зменшують потребу для переміщених осіб негайно звертатися за міжнародним захистом і таким чином зменшують ризик перевантаження їхніх систем притулку, оскільки вони зводять до мінімуму формальності через терміновість ситуації. Крім того, громадяни України, як мандрівники, звільнені від візового обов'язку, мають право вільно пересуватися територією Союзу протягом 90 днів після в'їзду на територію Союзу. Це дозволяє їм обрати державу-член, у якій вони хочуть реалізувати свої права на тимчасовий захист, і приєднатися до родини та друзів у мережі великої діаспори, яка зараз існує по всьому Союзу. На практиці це сприятиме рівному розподілу зусиль між державами-членами і, таким чином, зменшить тиск на національні системи прийому. Після того, як держава-член надала дозвіл на проживання відповідно до Директиви 2001/55/WE, бенефіціар тимчасового захисту, який має право подорожувати територією Союзу протягом 90 днів протягом 180-денного періоду, повинен лише мати можливість реалізувати права, що випливають із тимчасового захисту в державі-члені, яка видала їй документ на проживання. Це не повинно порушувати можливості держави-члена в будь-який час прийняти рішення про надання дозволу на проживання особам, які користуються тимчасовим захистом відповідно до цього Рішення.
- (17) Це рішення відповідає і може застосовуватися на додаток до національних програм тимчасового захисту, що реалізують Директиву 2001/55/WE. Якщо національна схема держави-члена є більш сприятливою, ніж домовленості, викладені в Директиві 2001/55/WE, державі-члену має бути дозволено продовжувати застосовувати схему, оскільки відповідно до цієї Директиви держави-члени можуть прийняти або підтримувати більше сприятливі умови для осіб, які користуються тимчасовим захистом. Однак, якщо національна програма є менш сприятливою, держава-член має передбачити додаткові права, передбачені Директивою 2001/55/WE.
- (18) Директива 2001/55/EC належним чином враховує зобов'язання, покладені на держави-члени щодо підтримки правопорядку та захисту внутрішньої безпеки, оскільки ця Директива дозволяє державам-членам виключати переміщену особу з тимчасового захисту, якщо є серйозні ознаки того, що особа вчинила злочин проти миру, військовий злочин або злочин проти людства, як це визначено в міжнародно-правових документах, прийнятих щодо цих злочинів; особа вчинила тяжкий злочин неполітичного характеру за межами території держави-члена, для якої вона була допущена до того, як вона була допущена до цієї держави-члена як особа, яка отримує тимчасовий захист; або була визнана винною у діях, що суперечать принципам і цілям Організації Об'єднаних Націй. Директива також дозволяє державам-членам виключати переміщену особу з умов тимчасового захисту, якщо є серйозні підстави вважати цю особу загрозою безпеці приймаючої держави-члена або особою, яка становить загрозу суспільству приймаючої держави-члена.
- (19) при забезпеченні тимчасового захисту держави-члени повинні забезпечити, щоб обробка персональних даних осіб, які користуються тимчасовим захистом проходила з дотриманням вимог, зазначених в юридичному договорі Союзу в галузі захисту даних, зокрема, в постанові Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2016/679³.
- (20) Це рішення повинно дозволити Союзу координувати і ретельно контролювати можливості прийому в державах-членах, щоб при необхідності Союз міг вжити заходів і надати додаткову підтримку. Директива 2001/55/WE накладає на держави-члени, у зв'язку з комісією, відповідальність за співпрацю і обмін інформацією для полегшення введення тимчасового захисту. Це має бути зроблено через "платформу солідарності", в рамках якої держави-члени будуть обмінюватися інформацією про свої здібності прийому і кількості осіб, які користуються тимчасовим захистом на своїй території. Наразі на основі інформації, наданої кількома державами-членами в контексті Мережі ЄС з міграції та реагування на міграційну кризу, прийомна здатність, що перевищує поглинаючу здатність української діаспори, що проживає в Союзі, перевищує 310 000 місць. Для цілей цього обміну інформацією комісія повинна взяти на себе роль координатора. В останні роки з'явилися також різні платформи для забезпечення співпраці між державами-членами ЄС, з яких

³ Розпорядження Європейського парламенту та Ради (UE) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб щодо обробки персональних даних та про вільне переміщення таких даних, а також про скасування Директиви 95/46/WE (Загальне положення про захист даних) (Ж. З. L 119, 4.5.2016 р., с.1).

найбільш підходящою мережею для адміністративної співпраці, передбаченої в директиві Ради 2001/55/WE є мережа по реагуванню в галузі міграції та в разі міграційної кризи (відповідно до рекомендації Комісії (UE) 2020/1366⁴). Держави-члени також повинні робити внесок у загальну ситуаційну орієнтацію Союзу шляхом обміну відповідною інформацією в рамках комплексних угод про реагування на політичному рівні в надзвичайних ситуаціях (IPCR)⁵. У відповідних випадках доцільно проконсультуватися з Європейською службою зовнішніх дій. Держави-члени також повинні тісно співпрацювати в цьому контексті з Верховним комісаром ООН у справах біженців.

- (21) Відповідно до Директиви 2001/55/WE тривалість тимчасового захисту повинна спочатку становити один рік. Якщо захист не завершено відповідно до ст.6 п. 1 літ. b) цієї Директиви, цей період повинен бути продовжений автоматично на шість місяців протягом не більше одного року. Комісія буде постійно контролювати і аналізувати ситуацію. Комісія може в будь-який момент запропонувати Раді припинити тимчасовий захист, виходячи з того, що ситуація в Україні дозволяє забезпечити безпечне і стійке повернення людей, яким надано тимчасовий захист, або продовжити тимчасовий захист до одного року.
- (22) Для цілей ст. 24 Директиви 2001/55/EC, посилання на Європейський фонд біженців, заснований Рішенням Ради 2000/596/WE⁶, слід розуміти як посилання на Фонд притулку, міграції та інтеграції, створений Розпорядженням Європейського парламенту та Ради (UE) 2021/1147⁷. Усі зусилля держав-членів щодо виконання своїх зобов'язань згідно з цим рішенням фінансуватимуться за рахунок коштів Союзу. Механізми надзвичайних ситуацій та гнучкості в рамках багаторічної фінансової системи на 2021-2027 рр. також можуть бути задіяні для задоволення конкретних надзвичайних потреб у державах-членах. Також активовано механізм захисту населення ЄС⁸ ⁹. За допомогою цього механізму держави-члени можуть вимагати предметів, необхідних для задоволення потреб українських переміщених осіб, які проживають на їхній території, та отримати співфінансування для надання такої допомоги.
- (23) З моменту прийняття Директиви 2001/55/WE було створено декілька нових агенцій або продовжено повноваження тих, що були створені раніше. Тому Комісія повинна співпрацювати з Європейським агентством прикордонної та берегової охорони (Frontex), Агентством Європейського Союзу з питань притулку та Агентством Європейського Союзу зі співробітництва з правоохоронними органами (Europol) для моніторингу та аналізу ситуації. Крім того, Frontex, Агентство Європейського Союзу з питань притулку (AUEA) та Europol повинні надавати оперативну підтримку державам-членам, які звертаються за допомогою, щоб допомогти їм упоратися з поточною ситуацією, у тому числі для цілей застосування цього Рішення.
- (24) Дане рішення не порушує основних прав і відповідає принципам, визнаним у Статуті основних прав Європейського Союзу.
- (25) Ірландія пов'язана Директивою 2001/55/WE і, отже, бере участь у прийнятті цього рішення.
- (26) Відповідно до ст. 1 і 2 Протоколу № 22 про позицію Данії, що додається до Договору про Європейський Союз і Договору про функціонування Європейського Союзу, Данія не бере участі у прийнятті цього рішення і не пов'язана і не застосовує його.
- (27) У зв'язку з терміновістю ситуації дане рішення має набути чинності в день його публікації в *Офіційному журналі Європейського Союзу*,

⁴ Рекомендація Комісії (UE) 2020/1366 від 23 вересня 2020 року про Механізм Союзу для підготовки до міграційної кризи та управління міграціями (Ж. З. L 317, 1.10.2020, ст. 26).

⁵ Виконавче рішення Ради (UE) 2018/1993 від 11 грудня 2018 року щодо інтегрованих угод ЄС про реагування на політичному рівні в надзвичайних ситуаціях (Ж. З. L 320 від 17.12.2018, ст. 28).

⁶ Рішення Ради 2000/596 / WE від 28 вересня 2000 року Про створення європейського фонду біженців (Ж. З. L 252 від 6.10.2000, ст. 12).

⁷ Постанова Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2021/1147 від 7 липня 2021 року Про створення фонду притулку, міграції та інтеграції (Ж. З. L 251 від 15.7.2021, стор.1)..

⁸ Постанова Європейського парламенту і Ради (UE) 2021/836 від 20 травня 2021 року про внесення змін до рішення № 1313/2013/ UE Європейського механізму цивільного захисту (Ж. З. L 185 з 26.5.2021, с. 1).

⁹ З 28 лютого 2022 року на запит Словаччини.

ПРИЙМАЄ ЦЕ РІШЕННЯ:

Стаття 1

Предмет

Цим оголошується наявність масового припливу до Союзу переміщених осіб, які були змушені покинути Україну внаслідок збройного конфлікту.

Стаття 2

Особи, на яких поширюється тимчасовий захист

1. Це рішення стосується наступних категорій переміщених осіб, які були змушені залишити Україну починаючи з 24 лютого 2022 року після військового вторгнення, розпочатого в цей день збройними силами Росії

- a) громадяни України, які проживали в Україні до 24 лютого 2022 року;
- b) особи без громадянства або громадяни третіх країн, крім України, які до 24 лютого 2022 року користувалися міжнародним захистом або рівноважним національним захистом в Україні; та
- c) члени сімей осіб, зазначених у пункті a) і b).

2. Держави-члени застосовують дане рішення або відповідний захист, передбачений їх національним законодавством щодо осіб без громадянства та громадян третіх країн, інших, ніж Україна, які в змозі довести, що перед днем 24 лютого 2022 року законно перебували в Україні на підставі дійсного дозволу на проживання, виданого відповідно до Законів України, і які не в змозі в безпечних і постійних умовах повернутися в країну або регіон походження

3. Відповідно до ст. 7 Директиви 2001/55/WE, держави-члени можуть застосовувати це Рішення також до інших осіб, включаючи осіб без громадянства та громадян третіх країн, крім України, які легально проживали в Україні і які не можуть повернутися до країни чи регіону походження.

4. Для цілей п 1 літ.с) членами сім'ї вважаються такі особи за умови, що сім'я вже була і перебувала в Україні до 24 лютого 2022 року:

- a) подружжя особи, зазначеної в п. 1 літ. (a) або (b), або неодруженого партнера тієї особи, з якою ця особа має стабільні стосунки, якщо законодавство або практика відповідної держави-члена розглядає неодружені пари у спосіб, який можна порівняти з подружніми парами, відповідно до його національного законодавства щодо іноземців;
- b) неповнолітні та неодружені діти особи, зазначеної в п. 1 літ. a) або b), або дітей її чоловіка/дружини, незалежно від того, чи народилися вони у шлюбі, поза шлюбом чи усиновлені;
- c) інші близькі родичі, які проживали разом як одна сім'я на момент виникнення обставин, що призвели до масового напливу переміщених осіб, і які на той час повністю або частково перебували на утриманні особи, зазначеної в пункті 1. 1 літ. a) або b).

Стаття 3

Співпраця та моніторинг

1. Для цілей ст. 27 Директиви 2001/55/WE, країни-члени повинні використовувати мережу ЄС з міграції та реагування на міграційну кризу відповідно до Рекомендації (UE) 2020/1366. Держави-члени також повинні внести свій внесок у спільну ситуаційну обізнаність Союзу шляхом обміну відповідною інформацією в рамках Комплексних домовленостей щодо реагування на політичні кризи (IPCR).

2. Комісія координує співпрацю та обмін інформацією між державами-членами, зокрема щодо моніторингу спроможності прийому в окремих державах-членах та виявлення будь-якої необхідності додаткової підтримки.

З цією метою Комісія у співпраці з державами-членами, Європейським агентством прикордонної та берегової охорони (Frontex), Агентством Європейського Союзу з питань притулку (AUEA) та Агентством Європейського Союзу зі співробітництва з правоохоронних органів (Europol), постійно контролює та аналізує ситуацію, і водночас отримує користь від Мережі ЄС з міграції та реагування на міграційну кризу.

Крім того, Frontex, AUEA і Europol надають оперативну підтримку державам-членам, які звернулися за допомогою у вирішенні поточної ситуації, в тому числі з метою застосування цього рішення.

Стаття 4

Набуття чинності

Дане рішення набирає чинності з дня його публікації в *Офіційному журналі Європейського Союзу*.

Створено в Брюсселі 4 березня 2022 року.

Від імені

Ради Голова

J. BORRELL FONTELLES